

УДК 630*4

**ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ОПЕНЬКА ОСІННЬОГО
В УМОВАХ ДП «КОСТОПІЛЬСЬКЕ ЛГ»**

Рубель О. С., магістрант*, ЖНАЕУ, м. Житомир

Опеньок осінній (*Armillariella mellea*) – небезпечний паразит багатьох видів хвойних та листяних порід. Зустрічається більш ніж на 200 видах деревних та чагарникових порід у всіх частинах світу. Живе також сапрофітно на відмерлих деревах рештках, пеньках і грубих коренях листяних та хвойних порід.

У лісах України завдає найбільшої шкоди як паразит хвойних порід, більш стійкими є листяні породи. Первинне ураження коріння сосни звичайної відбувається базидіоспорами, які потрапляючи на пні проростають, утворюючи міцелій. Безпосередньо базидіоспори можуть уражати послаблені та дерева з пошкодженою кореневою системою.

Міцелій, який розростається у коріннях під корою, утворює ризоморфи, які можуть розповсюджуватись в ґрунті на десятки метрів. Ризоморфи, розростаючись, можуть проникати в коріння здорових рослин, викликаючи їх ураження. Переходу ризоморф і міцелію від хворого до здорового дерева сприяє зростання корінців дерев і безпосередній їх контакт.

При великій масі міцеліальних утворень (міцелій і ризоморфи), формуються однорічні плодові тіла у вигляді шапки з пластинчатим гіменофором та центральної ніжки. У плодових тілах формуються базидіоспори, які в подальшому за допомогою вітру, води та механічним шляхом переносяться на значні площі. Зберігається збудник міцелієм та ризоморфами у вражених коренях.

Спостереження проводились на території ДП «Костопільське ЛГ» Костопільське лісництво. Наші дослідження проводилися в 3-15-річних насадженнях сосни звичайної. Схема посадки культур на всіх пробних площ однакова – 1,5x0,5 м.

На першій пробній площі досліджувалось насадження сосни звичайної 8-річного віку. Загальна кількість дерев на пробній площі становить – 243 шт. На пробній площі №2 досліджувалось насадження у віці 3-х років. Загальна кількість дерев 212 шт. Третя пробна площа була закладена у насадженні сосни звичайної у віці 10 років. Загальна кількість дерев – 187 шт., з них здорових 139 шт. (74 %), ослаблених 19 шт. (10 %), уражених 17 шт. (9 %), загиблих 12 шт. (6 %). (табл.).

З отриманих результатів дослідження можна зробити висновок, що опеньок осінній найбільш небезпечний і поширений у віці 2-16 років і ступінь ушкодження становить від 5 до 39 %. В 16-річному віці відсоток уражених дерев склав 17 % .

Таблиця. Ураження 10-річного насадження

№ п/п	Здорові		Ослаблені		Уражені		Загиблі		Всього
	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	
1	35	80	4	9	3	7	2	4	44
2	32	71	3	7	6	13	4	9	45
3	26	60	7	16	5	12	5	12	43
4	46	84	5	9	3	5	1	2	55
Сума	139	74	19	10	17	9	12	6	187

Ступінь пошкодження соснових насаджень опеньком осіннім (*Armillariella mellea*), які зростають в багатших умовах менша, ніж тих, що зростають в бідніших. Високобонітетні насадження сосни звичайної в меншій мірі пошкоджуються опеньком осіннім. Найнижчим відсотком пошкодження в віці 16 років буде пробна площа 7 де відсоток пошкодження склав 17 %.

Відсутність ефективних мір боротьби з хворобою затрудняє ведення лісового господарства в ДП «Костопільське ЛГ». Для захисту соснових насаджень від руйнівної дії опенька осіннього велике значення потрібно приділяти профілактичним заходам лісгосподарського спрямування.

*Науковий керівник: к.с.-г.н., доцент Вишневський А. В.